

2019

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-4

(Section – A to C)

[Unit : I + II + III]

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Unit – I

(Marks : 30)

1. अधस्तनेषु दशानां प्रश्नानाम् अतिसंक्षिप्तम् उत्तरं देयम् (संस्कृतभाषया देवनागरलिपिम् च आश्रित्य) : 2×10
- (a) इन्द्रियेभ्यः परं किम्? तस्मादपि परं किम्?
- (b) 'मनःषष्ठानीन्द्रियाणि ————— कर्षति'— अत्र उचितपदेन रिक्तस्थानं पूरयत।
- (c) श्रीमद्भगवद्गीतायाः चतुर्दशपञ्चदशाध्याययोर्नामद्वयम् उल्लिख्यताम्।
- (d) प्रकृतिः कतिविधा? काश्च ताः?
- (e) ज्ञानेन्द्रियपञ्चकस्य विषयाः के?
- (f) प्रकृतिसम्भवा गुणाः कतिविधाः? नामतः तेषाम् उल्लेखः करणीयः।
- (g) सत्त्वगुणस्य स्वरूपं कीदृशम्?
- (h) देहिनं कर्मसङ्गेन निबध्नाति को गुणः? स गुणः कुतः समुद्भवति?
- (i) तमः कस्मात् जायते? तत् देहिनं कैः दोषैः निबध्नाति?
- (j) 'मनश्चायम्' इत्यत्र सन्धिविच्छेदः कार्यः।
- (k) 'खम्' इत्यस्य प्रतिशब्दो लिख्यताम्।
- (l) कानि खलु पञ्चेन्द्रियाणि?
- (m) रजोगुणात् के जायन्ते?

Please Turn Over

2. अधोलिखितयोरेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिपिम् आश्रित्य सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या – 6×1
- (a) देहिनोऽस्मिन् यथा देहे कौमारं यौवनं जरा।
तथा देहान्तरप्राप्तिर्धीरस्तत्र न मुह्यति॥
- (b) सत्त्वात् सञ्जायते ज्ञानं रजसो लोभ एव च।
प्रमादमोहौ तमसो भवतोऽज्ञानमेव च॥
3. (a) विग्रहवाक्यम् उल्लिख्य समासो निरूपणीयः (संस्कृतभाषया देवनागरलिपिमाश्रित्य) 2×2
- (i) देहान्तरप्राप्तिः (प्र.2.a)
- (ii) प्रमादमोहौ (प्र.2.b)
- अथवा
- (b) निम्नलिखितयोः कारकमुल्लिख्य विभक्तिर्निर्णया – 2×2
- (i) देहे (प्र.2.a)
- (ii) सत्त्वात् (प्र.2.b)

Unit – II

(Marks : 15)

4. (a) गुणतः बुद्धिः कतिविधा? तासां स्वरूपम् आलोचनीयम्। 10
- अथवा,
- (b) सर्वकर्मणां सिद्धये पञ्च कारणानि श्रीमद्भगवद्गीतामनुसृत्य पर्यालोच्यन्ताम्। 10
5. अधोलिखितयोरेकस्य मातृभाषया अनुवादः कर्तव्यः। 5×1
- (a) योगस्थः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनञ्जय।
सिद्धसिद्धयोः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते॥
- (b) न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते।
तत् स्वयं योगसंसिद्धः कालेनात्मनि विन्दति॥

(3)

M(2nd Sm.)-Sanskrit-H-CC-4/CBCS

Unit – III

(Marks : 20)

6. अधोलिखितेषु कस्यापि द्वयस्य टीका संस्कृतभाषया देवनागरलिपिमाश्रित्य लेखनीया – 5×2
श्रेयः, श्रद्धा, योगः, मत्कर्मकृत्।

7. कीदृशो नीतिपरायणो भक्तो भगवता श्रीकृष्णेन प्रशंसितः? 10

अथवा

“कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन” — इति वचनं श्रीमद्भगवद्गीतायाः कस्मिन् अध्याये उपलभ्यते? कोऽत्र वक्ता? उक्तेरस्यास्तात्पर्यं विशदीक्रियताम्। 1+1+8
